

Otrokocsi Foris Ferenc könyvtárának kötetei a budapesti Egyetemi Könyvtárban. Otrokocsi Foris Ferenc nagyszombati könyvtárának kötetei halála után Fallenbüchl Ferenc szerint „nagyobbrészt az esztergomi főegyházmegyei, akkor még káptalani könyvtárba kerültek”.¹ Ez a megállapítás azonban csupán feltételezés lehetett, s nem a könyvtár kötetének ismeretében fogalmazódott meg.² A Nagyszombatból Esztergomba visszaköltözött káptalan könyvtárában ugyanis jelenleg nem található Otrokocsi ex librisét tartalmazó kötetek,³ és Fallenbüchl sem sorolt fel ilyen nyomtatványokat. Az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár állományában sem sikerült azonosítani egyetlen Otrokocsi Foris Ferenc által birtokolt kötetet sem, jóllehet tanultsága, tudós életműve, a könyvekhez fűződő napi kapcsolata, nagyszombati jogi professzorsága és archivariusi tevékenysége alapján joggal feltételezhető, hogy saját könyvtár is segítette irodalmi munkásságát.

Egy, az egyházi- és magánkönyvtárak történeti állományainak rekonstruálására kidolgozott, az életművekkel szoros kapcsolatban álló módszer segítségével a budapesti Egyetemi Könyvtár állományában hét kötetben nyolc nyomtatványt (mely összesen kilenc művet tartalmaz) azonosítottam Otrokocsi Foris Ferenc könyvtárából. Mindegyik kötet címlapján Otrokocsi autográf ex libris bejegyzése olvasható. A tulajdonosi bejegyzések közül kettőhöz évszám is tartozik (1677, 1686). A számba vett nyomtatványok 1558–1677 között kerültek ki a sajtó alól Németalföldön, Svájcban és német területen. A művek tartalma jellegzetesen a reformációhoz és annak 17. századi teljesítményéhez kötődik. Ez a tény és Otrokocsi életútja együttesen arra enged következtetni, hogy könyvtárának e köteteit gályarabságból történt szabadulását követően Svájcban (Zürich), Németalföldön (Utrecht),⁴ esetleg Angliában (Oxford), illetve Magyarországon, korábbi magyarországi magánkönyvtárakból szerezte be, valószínűleg 1677 és 1686 között.

A magyarországi könyv- és könyvtártörténet eddig egyetlen kötetet sem ismert Otrokocsi Foris Ferenc könyvtárából a budapesti Egyetemi Könyvtár állományában.⁵ A most azonosított köteteket az egykori tulajdonosokhoz való tartozás alapján három csoportban mutatom be. Ezek a csoportok rámutatnak Otrokocsi könyvgyűjtő szokásainak néhány sajátosságára.

I. A tulajdonosi bejegyzés szerint a kötet első tulajdonosa Otrokocsi Foris Ferenc

1.

Johann Heinrich Alsted (1588–1638), *Thesaurus Chronologiae* [...] Editio secunda limata, et aucta, Herbornae Nassoviorum, 1628.

¹ FALLENBÜCHL Ferenc, *Otrokocsi Főris Ferencz élete és irodalmi működése*, Esztergom, 1899, 47.

² Otrokocsi Foris Ferenc végrendeletét nem ismerjük, ilyen irat valószínűleg nem készült. Otrokocsi Foris könyvtára ma még ismeretlen ok miatt szétszóródott. Erre utal, hogy ex librisével különböző hazai gyűjteményekben található művek, így például a pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban éppúgy, mint a szegedi egyetemi könyvtárban. Itt köszönöm meg Monok Istvánnak, hogy betekinthessem pannonhalmi, debreceni, pápai és szegedi possessor-gyűjtésébe.

³ KNAPP Éva, *Ismeretlen források Otrokocsi Foris Ferenc katolizálásának kérdéséhez = Magyar Könyvszemle*, 122(2006), 201–217. Itt: 205.

⁴ Zürichi és utrechti kapcsolataira enged következtetni két, az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött *Album Amicorum*. Az egyik 1676-os zürichi bejegyzését őrzi – f. 68. jelzete: Duod.Lat.90; a másikban utrechti 1678. évi bejegyzése található meg – f. 54. jelzete: Oct.Lat.777. Otrokocsi Foris Ferenc gályarabsága alatti kapcsolataihoz és levelezéséhez l. BUJTÁS LÁSZLÓ Zsigmond, *A gályarab prédikátorok és Frans Burman levélváltása (1675–1676) = Lymbus*, Művelődéstörténeti Tár (VI.), 1999, 35–74.

⁵ Az egyik Otrokocsi tulajdonában volt kötet bemutatását l. KNAPP Éva, SZÖGI László, *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtára – University Library of Eötvös Loránd University*, Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár, 2012. 198.

VD17 39:122002Q – Budapesti Egyetemi Könyvtár (továbbiakban: BEK) Bar.7104

Tulajdonosi bejegyzés: címlapon: „Ex libris Francisci F. Otrokocsi Ultrajecti 1677”

Használói bejegyzés: a mű végén üres lapokon és a hátsó kötéstábla belső oldalán, különböző írásképű, valószínűleg eltérő időpontokban készült bejegyzések a kötet tulajdonosától.

Megjegyzés: A herborni egyetem, majd 1629-től a gyulafehérvári főiskola filozófia és teológia professzorának e munkája először 1624-ben jelent meg Herbornban; majd ugyanott 1637-ben is kiadták.

2.

Johann Magirus (1537–1614), *Physiologiae peripateticae libri sex. Cum commentariis. [...] Quibus additur Caspari Bartholini Malmogij Dani [Caspar Bartholin (1585–1629)] Enchiridium Metaphysicum, cum indice [...] Editio ultima, infinitis mendis quae in prioribus irreperant, diligentius expurgata, [Genf], Apud Philippum Albertum, 1638.*

BEK Bar.5714

Tulajdonosi bejegyzés: címlapon: „Ex libris Francisci F. Otrokocsi mp”

Használói bejegyzés: nincs

Megjegyzés: Az eredeti családnevét – Koch – görög nyelvre lefordítva használó német protestáns teológus, orvos és physiologia professzor e műve első kiadásban 1597-ben jelent meg Frankfurt/Mainban; a munkát később többször kiadták (például Frankfurt, 1619, 1624), egybenyomtatva id. Caspar Bartholin, dán polihisztor, teológus és orvosprofesszor *Enchiridium Metaphysicum*ával.

3.

[Coll. 1.]

Johann Heinrich Schweitzer (1644–1705), *Orbis et Ecclesiae fata. Dat is: Ordentelijke Voorstellinge der alder-befaaamste Wereld- en Kerk-veranderingen [...], Amsterdam, By Johannes van Someren, 1676.*

[Coll. 2.]

Thomas Godwin (1586/7–1642), *Moses en Aaron, ofte Burgerlyke en kerkelyke gewoonten [...], Amsterdam, By Hendrick en Dirck Boom, 1676.*

BEK Bar.7438/coll. 1–2.

Tulajdonosi bejegyzés: címlapon: „Ex libris Franc. F. Otrokocsi.”

Használói bejegyzés: nincs

További bejegyzés: a coll. 1. címlapja előtti előzéken olvasható a kötetbe valószínűleg a nagyszombati jezsuita Egyetemi Könyvtárba kerülés után bejegyzett „Liber haeretic.” figyelmeztetés.

Megjegyzés: A kartesianus Johann Heinrich Schweitzer (Suicerus) genfi református prédikátor, hanau, zürichi, majd heidelbergi teológia professzor bibliai Apokalipszis-kommentárja és Thomas Godwin (Goodwin) angol iskolamester ószövetségi rítusokat tárgyaló, első kiadásban 1625-ben Londonban megjelent munkája holland fordításban, kolligátum kötetben.

4.

Herman Witsius (1636–1708), *De Oeconomia foederum Dei Cum Hominibus, libri quatuor, Leonardiae, Apud Jacobum Hagenaar, 1677.*

BEK Bar.1394

Tulajdonosi bejegyzés: címlapon: „Ex libris Francisci F. Otrokocsi. mpria”

Használói bejegyzés: a hátsó kötéstábla belső oldalán, valószínűleg a kötet tulajdonosától.

Megjegyzés: A németalföldi református teológus Hermann Witsius (Wits) fő művének első kiadása. Az irénikus hangvételű mű megírására Gisbert Voetius és Johannes Coccejus tanai és a követőik közötti nézeteltérések ösztönözték Witsiust.

Négy kötetben őrzött öt nyomtatvány összesen hat különböző művet tartalmaz. A tulajdonosi bejegyzések tanúsága szerint Otrókocsi Foris Ferenc volt e kötetek első tulajdonosa. A művek szerzői kivétel nélkül a 16–17. századi európai protestáns szellemi elit körébe tartoznak. Az Otrókocsi-könyvtárból a budapesti Egyetemi Könyvtár állományába jutott kötetekben a tulajdonos autográf megnevezésén kívül mindössze egy nyomtatványban, Alsted *Thesaurus Chronologiae* című munkájában olvasható további, a megszerzés helyét és idejét („Ultrajecti 1677”) rögzítő adat. Otrókocsi 1676-ban a gályarabságból szabadulva Velence és Zürich érintésével érkezett meg egyetemi tanulmányainak székhelyére, a már korábban megismert Utrechtbe, s a bejegyzés szerint itt lett tulajdonosa a kötetnek. Alsted e munkája bizonyára hozzájárult tudása gyarapításához és első munkái megírásához. Életútja, az első tulajdonosság ténye és a három kötet megjelenési adatai alapján feltételezhető, hogy a három további kötetet is Oxfordba utazása előtt, Utrechtben szerezte be, s nem később Magyarországon, ahol első tulajdonosként nehezen juthatott volna hozzájuk.

II. A tulajdonosi bejegyzés szerint a kötet második tulajdonosa Otrókocsi Foris Ferenc

5.

John Bale (1495–1563), *Acta Romanorum Pontificum, a dispersione discipulorum Christi, usque ad tempora Pauli quarti [...]* Ex Ioannis Balei Sudouolgij Angli maiore Catalogo Anglicorum scriptorum desumpta [...] Adiectus est quoque rerum praecipue memorabilium copiosissimus Index, Basiliae, Ex Officina Ioannis Oporini, 1558.

VD16 B 227; RMK III Pótlások 7364 – BEK Ant.2438

Tulajdonosi bejegyzés: 1. címlapon: „Fran: Brcon[? ... hiány]”

2. címlapon: „Ex libris Francisci F. Otrókocsi.”

3. címlapon: „Jam vero Pauli Rakmanyi, ab A°. 1722.”

Használoi bejegyzés: 1. az aláhúzással kiemelt szövegrészekhez kapcsolódó, az első tulajdonostól származó margináliák, melyek az íráskép és a használt rövidítések tanúsága szerint a 16. században keletkeztek

2. a címlap előtti előzéklapon történeti tartalmú, a mű vonatkozó lapjaira utaló datálatlan bejegyzés a második tulajdonos Otrókocsi Foris Ferenctől

3. a protestáns-ellenes érzelmű harmadik tulajdonostól származó margináliák, melyek jelentős részben a szerzővel polemizálnak, illetve a szerző személyére vonatkoznak (pl. kommentár a címlap hátoldalán a fametszetes Bale-portréhoz *_{iv}: „Vera Effigies Mendaciorum Patris, Prophetis Sathanae in quorum omnium ore Spiritus Mendacij”; **_v: „Ah Tu Bestia Infernalis! Quantus in te furor!”)

Megjegyzés: A római pápák történetét a kezdetektől IV. Pálig tartalmazó összeállítás kivonat John Bale angol lelkész és drámaíró legjelentősebb művéből, az *Illustrium maioris Britanniae scriptorum [...]* címűből (1. kiadás: Ipswich – Wesel, 1548, VD16 B 224). A nyomtatvány a mű 1. kivonatos kiadása. A művet Bale kora neves reformátorainak, Simon Sulzernek, Heinrich Bullingernek, Jean Calvinnek és Philipp Melancthonnak ajánlotta. A műnek közel tíz latin, angol, francia és német nyelvű kivonatos kiadása ismert a 16. századból. A kötet tartalmazza Janus Pannonius II. Pál pápáról írt négy versét.⁶

* * *

⁶ RITOÓKNÉ SZALAY ÁGNES, *II. Pál pápa és a gyalázkodó Janus-versek* = Uő., *Kutak*. Tanulmányok a XV–XVI. századi magyarországi művelődés köréből, Budapest, 2013 (Humanizmus és reformáció, 33), 107–120, itt: 109.

Ezt a kötetet Otrokocsi második tulajdonosként birtokolta. Nem rekonstruálható, hogy az írásképből feltételezhetően 16. századi első tulajdonos után miként jutott a nyomtatványhoz. Lehetséges, hogy a gályarabsága utáni években külföldön vásárolta. A művet Otrokocsi többek között egyháztörténeti munkásságában hasznosította. A kötet Otrokocsi halála (1718) után néhány évvel (1722) ismeretlen körülmények között egy harmadik, minden valószínűség szerint katolikus tulajdonosé lett, akinek kilétét nem sikerült meghatározni. A bejegyzés szerint a kötet e harmadik tulajdonostól, aki feltehetően tudta, hogy Otrokocsi könyveinek jelentős részét a nagyszombati jezsuita egyetem könyvtárába olvasztották be, került be a munka e könyvtár állományába.

III. *A tulajdonosi bejegyzés szerint a kötetek a második tulajdonos, Komáromi Szvertán István könyvtárából kerültek Otrokocsi Foris Ferenchez*

6.

Caspar Peucer (senior, 1525–1602), *Commentarius de praecipuis divinationum generibus [...]* *Recognitus ultimo, et auctus, ab authore ipso [...]* addita, singulis voculis et sententiis Graecis, sua interpretatione, Francofurti, Typis Wechelians apud Claudium Mamium et haeredes Ioan. Aubrii, 1607. VD17 3:007967D – BEK Bar.10930

Tulajdonosi bejegyzés: 1. pergamenkötésre nyomott super ex librisen: „A * P 1617”; a címlap előtti előzőkre beragasztott nyomdai ex librisen: „Est spes, vita, salus, requies et gloria Christus. Andreae Pragae. Cui Deus immensi det gaudia summus olympi.”⁷

2. címlapon zöld tintával: „Ps 27. Jehova lux et salus. Steph. P. Comaromi 1648.”

3. címlapon: Ex libris Francisci F. Otrokocsi mp.”

Használat: Aláhúzott szavak

Megjegyzés: A neves német késő humanista reformátor, polihisztor és diplomata kedvelt asztrológiai művének I. kiadása Wittenbergben jelent meg 1553-ban Johannes Crato nyomdájában (VD16 P1972). Francia fordítása Simon Goulart-tól 1584-ben került ki a sajtó alól Lyonban (B. Honorati). Az első Frankfurt/Main-i kiadása 1593-ban látott nyomdafestéket (Apud Andreae Wecheli heredes).

7.

Pietro Martire Vermigli (1499–1562), *Loci Communes D. Petri Martyris Vermilii Florentini [...]* *Ex variis ipsius authoris scriptis, in unum librum collecti [...]*, Heidelbergae, Apud Iohannem Lancellottum, impensis Andreae Cambieri, 1613.

BEK Bar. 3433

⁷ Prágai András nyomdai szedésű ex librisének jelmondata és annak kísérő szövege megismétlődik Gönczi Mátyás (1611–1672) hasonló szerkezetű ex librisén. Az ex libris marosvásárhelyi példányát közli DEÉ NAGY Anikó, *A marosvásárhelyi Teleki-Bolyai könyvtár ex librisei*, Budapest, Kolozsvár, Balassi Kiadó, Polis Könyvkiadó, 2001, 30, 73.nr. 148, közölve LXIX. Gönczi Mátyás ex librisé ugyanitt: 59.nr.149, közölve LXIX. Prágai András könyve a marosvásárhelyi Teleki-Bolyai könyvtárban: Alexander PESANTIUS, *Brevia commentaria [...]*, Coloniae Agrippinae, 1617. Jelzete: Bf-75. E kötet első tulajdonosa Prágai András volt, a pergamenkötésre nyomott super ex librisen „A P 1618” olvasható. További tulajdonosok: „Stephanus Tholnaj”; „Thomas Tholnaj Sz. Györgyius 1651”; „Bibliotheca Collegii Reformatorum M. Vásárhelyensis 1780 – bibliothecarius Stephanus Nagy”.

- Tulajdonosi bejegyzés:* 1. pergamenkötésre nyomott super ex librisen: „G L D 1620”⁸
 2. címlapon: „Psal 27 v 1 Jehova lux et salus. Stephani T. S. Comaromi Anno 1653. die 10 Junij.”
 3. címlapon: „Ex libris Francisci F. Otrokocsi 1686 mp.”

Használoi bejegyzés: marginália a második tulajdonostól aiiij: „Sathana cum Lucifero in poem”

Megjegyzés: Az Itáliából Svájcba menekült reformátor Vermigli az Ószövetség professzora volt Strassburgban, majd Oxfordban oktatott (1547), később visszatért Strassburgba. 1556–1562 között Zürichben élt. Biblia-kommentárjain kívül ez az egy munkája ismert.

* * *

Ezt a két kötetet Otrokocsi harmadik tulajdonosként szerezte meg. Az egyik kötet első tulajdonosa Prágai András volt. A Sári Orvos Mihály sárospataki lelkész költségén Heidelbergbe utazó Prágai András a heidelbergi egyetem anyakönyve szerint 1616. július 27-én iratkozott be, majd ugyanitt 1617-ben a „jubileus” alkalmával prédikált az akadémián.⁹ Minden valószínűség szerint ezzel az alkalommal áll összefüggésben a Peucer-kötet birtoklása, melyet a super ex libris tanúsága szerint 1617-ben maga Prágai vagy egy általunk ismeretlen ajándékozó kötetett be Prágai részére. Az Antonio de Guevara *Relox (Fejedelmecnek Serkento Oraia)* című munkája első és harmadik részét Rákóczi György megbízásából magyarra fordító (Bártfa, 1628 – RMNy 1400) Prágai könyvtárából¹⁰ valószínűleg a tulajdonos ma még ismeretlen dátumú halála után került ki a kötet.

A második kötet először a feloldatlan monogramú G L D tulajdona volt 1620-tól, akinek könyvtárából a Peucer-mű korábban leírt példányához hasonlóan, ismeretlen körülmények között jutott a második tulajdonos, Komáromi Szvertán István könyvei közé. Akkurátus tulajdonosi bejegyzése¹¹ – Prágai ex libriséhez hasonlóan – a névén¹² kívül mindkét esetben tartalmazza jelmonda-

⁸ A G L D monogram feloldását valószínűleg a hollandiai egyetemeken beiratkozott és tanult Gidófalviak körében lehet remélni. Vö. BOZZAY Réka, LADÁNYI Sándor, *Magyarországi diákok holland egyetemeken 1598–1918, Hongaarse Studenten aan Nederlandse Universiteiten 1598–1918*, Budapest, ELTE, 2007. Ames egyik tanítványa, Gidófalvi Szabó Balázs 1636. februártól volt a nagyváradai iskola rektora. E tisztséget 1648-tól Komáromi Szvertán István töltötte be.

⁹ *Prágai András életéhez = Irodalomtörténeti Közlemények*, 6(1896), 67–69.

¹⁰ Prágai András könyvtárából egy további kötetet őriz a marosvásárhelyi Teleki–Bolyai könyvtár. DEÉ NAGY 2001, i. m. (7. jegyzet) 73.

¹¹ Komáromi Szvertán István gyöngybetűs kézírása hasonlít Apáczai Csere János autográf kézírására. Vö. Apáczai könyvbejegyzése: *Apáczai Csere János emlékezete „Én gondolkodom, azért vagyok” – Válogatás 350 év Apáczai-irodalmából*, szerk. Kovács Sándor Iván, Budapest, Magyar Irodalomtörténeti Társaság, 2004, 229.

¹² A Stephanus T. S. Comaromi névalak azonosítását Komáromi Szvertán Istvánnal a bejegyzés dátumának régi magyar irodalomtörténeti közegeben elvégzett elemzésén kívül elősegítette Szinnyei József adata, mely szerint „1645-ben Utrechtben tanult, hol így van beírva neve: Steph. Cs. Komáromi”. SZINNYEI József, *Magyar írók élete és munkái*, VI. kötet, Budapest, Hornyánszky Viktor, 1899, 818.

tát,¹³ megjelöli annak forrását, valamint a kötetek tulajdonba vételének dátumát („1648”; „1653. die 10 Junij”). Az Ames-követő Komáromi – életútja alapján, továbbá tekintettel a korábbi tulajdonosokra – valószínűleg Magyarországon, illetve Erdélyben tett szert mindkét kötetre.¹⁴

Komáromi Szvertánról és munkásságáról viszonylag kevés adat áll rendelkezésre. Bizonytalan halálzási dátumát – 1660 (Kismarja)¹⁵ – figyelembe véve, az 1648-ban született Otrókosi nem juthatott közvetlenül Komáromi könyvtárából a kötetekhez. Otrókosi a Vermigli-mű megszerzésekor, 1686-ban Gyöngyösön volt lelkész; a másik kötet nem tartalmaz évszámot.

* * *

Összegezve elmondható, hogy Otrókosi 1718. október 1-jei halála után könyveinek egy részét beolvastották a nagyszombati jezsuita Egyetemi Könyvtár állományába, majd a rend feloszlása (1773) után a Budára, később Pestre szállított könyvanyaggal együtt mozgatták. Otrókosi Foris Ferenc könyvtárának a budapesti Egyetemi Könyvtár állományában fennmaradt köteteit Otrókosi részben első tulajdonosként vásárolta, részben más, korábbi tulajdonosoktól – ismeretlen vagy feltételezhető úton – jutott a birtokukba. Az utóbbiak között olyan neves, a régi magyar irodalom történetében kiemelkedő jelentőségű alkotók találhatók, mint Prágai András és Komáromi Szvertán István.

A kötetek bizonyítják, hogy Otrókosi Foris Ferenc az érdeklődésének megfelelően és munkásságához illeszkedően összeválogatott, még katolizálása előtt beszerzett könyveit áttérése után, nagyszombati

¹³ Elgondolkodtató körülmény, hogy Komáromi jelmondata 1660-ban, Komáromi halála évében egy Apáczai Csere János könyvtárából származó, ekkor öccse, Apáczai Csere Tamás, később gyulafehérvári és kolozsvári professzor könyvtárához tartozó kötetben olvasható, „A. 1660. Factus Thomae Apaczaj, cujus Lux et Salus Jehova” formában. HERPEI János, *Apáczai Csere János könyvtárának töredéke = Magyar Könyvszemle*, 75(1959), 79–85. Itt: 84. A jelmondatot Apáczai Csere Tamás egy másik, hasonló eredetű könyvében is használta: „Est Thomae Cheri D. Apacza. Cum Lux et Salus Jehova” SEBESTYÉN Mihály, *Adalékok Apáczai Csere János könyvtárának rekonstrukciójához = Magyar Könyvszemle*, 107(1991), 376–384. Itt: 379. A Zsoltárok könyve 27. zsoltára első verséből származó mottó közkedvelt szövegrész volt egykorúan. Stephanus Fabritius (1569–1648) berni prédikátor például külön zsoltárpredikációt írt e részlet felhasználásával. Stephanus FABRITIUS, *Sacrae conciones in centum quinquaginta Psalmos Davidis regis, et aliorum Sanctorum prophetarum*, Bernae Helvetiorum, Georgius Sonleitnerus, 1664, 515–519. A mű első kiadása 1622-ben jelent meg Bernben.

¹⁴ 1648–1651 között a nagyváradi iskola rektora, 1651-től mezőtelegdi, majd kismarjai prédikátor, 1655-től bihari esperes.

¹⁵ IMRE Mihály, *Komáromi Szvertán István = Új magyar irodalmi lexikon*, főszerk. Péter László, II. kötet, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1994, 1081. Vö. még: KOLTAY Klára, *Perkins és Ames recepciója Magyarországon 1660-ig = Studia Litteraria*, XXVIII(1991), *Tanulmányok a 16–17. századi magyar irodalomról*, szerk. Bitskey István, Tamás Attila, 99–114; BALOGH Judit, *Kérdések, hipotézisek, feladatok a XVII. századi magyar puritanizmus kutatása kapcsán = Fiala egyháztörténeti írásai*, szerk. Fazekas Csaba, Miskolc, Miskolci Egyetem BTK Újkori Magyar Történeti Tanszék, 1999, 47–56; MÁTÉ Imola, *Komáromi Szvertán István prédikátori habitusa = Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, 53(2009), 17–34.

éveiben is megőrizte, s minden valószínűség szerint haláláig nemcsak bírta, hanem használta is azokat.¹⁶ Az állomány egy része halála után részben közvetlenül, részben újabb tulajdonos révén a nagyszombati, majd budapesti Egyetemi Könyvtár állományába került, ahol a mai napig megtalálható. A most azonosított művek és az Otrókoci-életmű közti tárgyi, eszmei és más kapcsolatok feltárása további feladat.

KNAPP ÉVA

¹⁶ Otrókoci felekezeti hovatartozástól független tudósi magatartását és kapcsolatrendszerét bizonyítja továbbá – könyveinek ajándékozási stratégiáján kívül l. KNAPP 2006, i. m. (3. jegyzet) – levelezése Bél Mátyással. Bél Mátyás 1718 tavaszán Otrókocsit kérte meg a „De vetere litteratura Hunno-Scythica exercitatio” (Lipsiae, 1718) című kéziratának véleményezésére. Bél Mátyás kéziratai a pozsonyi evangélikus liceum könyvtárában (Katalógus) – *Catalogus manuscriptorum Matthiae Bél, quae in bibliotheca Lycei Evangelici Posoniensis asservantur*, összeállította – composuit Tóth Gergely, Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, Gondolat Kiadó, 2006, XIV, XVI, 39–40, 69–71. Vö. még: TÓTH Gergely, *Bél Mátyás ismeretlen történeti forráskiadvány-tervezete: a Collectio scriptorum Hungaricorum = Magyar Könyvszemle*, 127(2011), 173–192; TÓTH Gergely, „Civilizált” őstörténet, *A magyar nyelv és a magyar nemzet eredetének kutatása Bél Mátyás életművében = Történelmi Szemle*, 54(2012), 219–246. Itt: 219, 225.